

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen
31.3.2024

Vastaus valtuustoaloitteeseen Etelä-Karjalan malli käyttöön lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi – Lisa Wesin et. al

Aluevaltuutettu Lisa Wesin ja muut aloitteen allekirjoittajat ehdottavat 25.11.2024 jätetyssä valtuustoaloitteessaan, että Pirkanmaan hyvinvointialueella selvitettäisiin niin sanotun Etelä-Karjalan mallin käyttöönottoa lasten ja nuorten lainvastaisiin tekoihin puuttumisessa.

Etelä-Karjalassa on laadittu koko maakuntaan yhteinen ohjeistus, jonka mukaan lasten ja nuorten tekemiin lainvastaisiin tekoihin puututaan. Mallin mukaan alle 15-vuotiaiden koulussa tekemistä lainvastaisista teoista tehdään aina rikosilmoitus. Tekijä ohjataan keskusteluryhmään, jossa on tekijän ja uhrin lisäksi mukana keskustelemassa molempien huoltajat ja tarvittaessa oppilashuollon ja lastensuojelun henkilöstö, poliisi sekä nuorten oikeusedustaja. Etelä-Karjalassa on lisäksi laadittu tapauskohtaisia yhtenäisiä ohjeita eri kiusaamistilanteisiin.

Erilaisia toimintamalleja ja käytänteitä lasten ja nuorten lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi on kehitetty aktiivisesti myös Pirkanmaalla.

Pirkanmaalla toimii monialainen kouluväkivaltatyöryhmä, jonka toiminta käynnistyi loppukevällä 2024. Tarkoituksena on osana laajempaa väkivaltatyön verkostoa keskittyä tarkastelemaan ja ennaltaehkäisemään lasten ja nuorten tekemää ja kokemaa väkivaltaa koulu/oppilaitosympäristössä. Työryhmän työskentelyn kohteena on kaikki koulussa esiintyvä kiusaaminen, häirintä ja väkivalta.

Työryhmän tehtäviä ovat muun muassa:

- ylläpitää tilannekuvaa Pirkanmaan kouluväkivaltatilanteesta; tunnistaa ilmiöitä ja reagoida niihin;

- tukea koulutuksenjärjestäjiä kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ennaltaehkäisevässä yhteisöllisessä työssä;
- kerätä ja jakaa väkivallan vastaisen työn hyviä käytänteitä Pirkanmaalla;
- järjestää asiaan liittyviä koulutuksia, infotilaisuuksia ja kampanjoita;
- tiedottaa ja viestiä kouluväkivaltaan liittyvistä teemoista ja ryhmän toiminnasta ennen kaikkea oppilaille ja opiskelijoille, huoltajille, koulun henkilöstölle ja opiskeluhuollon henkilöstölle, mutta myös laajemmin mediakanavien kautta.

Koulujen ja oppilaitosten opiskeluhuoltosuunnitelmissa on oltava suunnitelma väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi.

Pirkanmaan sovittelutoimisto on laatinut yhteistyössä Sisä-Suomen poliisilaitoksen kanssa kouluille ohjeen rikos- ja riita-asioiden käsittelyyn (Liite 1). Pirkanmaalla on otettu käyttöön myös juuri julkaistu käsikirja nuorten asioiden käsittelyyn laajennetussa sovittelussa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-431-4>

Pirkanmaan sovittelutoimiston järjestämä rikos- ja riita-asioiden sovittelu sekä edellä mainittu laajennetun sovittelun malli ovat käytettävissä koko Pirkanmaan alueella. Sovittelua voidaan tarvittaessa järjestää myös kouluissa.

Ankkuritoimintamallin käytöstä koko Pirkanmaalla on solmittu yhteistoimintasopimus Sisä-Suomen poliisin ja Pirkanmaan hyvinvointialueen välille joulukuussa 2024. Ankkuritoimintaa on aiemmin ollut Tampereella ja Orivedellä. Ankkuritoiminnan kaltaista yhteistyötä on toteutettu myös muutamilla muilla paikkakunnilla. Sopimuksen myötä toimintamallia tullaan käyttämään yhdenmukaisesti koko alueella. Toiminnan laajentamista toteutetaan kevään 2025 aikana.

Ankkuritoiminnan kohderyhmänä ovat ensisijaisesti alle 15-vuotiaat lapset ja nuoret, jotka ovat ensimmäistä kertaa tehneet rikoksen tai rikollisen teon ja/tai ovat käyttäneet huumeita ja/tai päihteitä tai ovat muutoin syrjäytymisvaarassa. Lapsen

tai nuoren tilannetta tarkastellaan moniammatillisesti ja sovitaan tapaaminen eli niin sanottu Ankkuripuhutus lapsen tai nuoren sekä hänen läheistensä kanssa.

Tapaamiseen osallistuu poliisi ja sosiaalityöntekijä tai sosiaalihoaja.

Tapaamisessa kartoitetaan lapsen tai nuoren ja perheen kokonaisvaltainen tilanne ja tuen tarve. Ankkuritiimin ensisijaisena tehtävänä on huolehtia, että nuori saa tarkoituksenmukaisen avun tilanteeseensa esimerkiksi palveluohjauksen keinoin.

Tapaaminen on mahdollista järjestää myös koululla ja siihen voi osallistua koulun ja opiskeluhuollon edustajat. Jatkotyöskentelyyn voi osallistua esimerkiksi kuntien nuorisopalveluiden, eri järjestöjen ja seurakuntien työntekijöitä. Vuonna 2024 Ankkuritoimintaan ohjattiin Tampereella 410 lasta tai nuorta ja Ankkuripuhutuksia pidettiin 293.

Etelä-Karjalan toimintamallissa on osa-alueita, joita toteutetaan myös Pirkanmaalla ja toimintamalleja kehitetään edelleen.

Valmistelijat: Taru Herranen, vastuualuejohtaja

Tuukka Salkoaho, integraatiojohtaja

Liite 1: Poliisin ja sovittelutoimiston ohjeistus koulujen ja oppilashuollon käyttöön rikos- ja riita-asioissa.

Liite 1:**Poliisin ja sovittelutoimiston ohjeistus koulujen ja oppilashuollon käyttöön rikos- ja riita-asioissa.****MISTÄ ASIOISTA VOI TEHDÄ SOVITTELUALOITTEEN:**

- Konflikti, jossa on vähintään kaksi osapuolta
- Kaikki alle 15-vuotiaiden rikosasiat
- Kiusaamistapaus, johon koulu haluaa ulkopuolista apua
- Toisen fyysisen koskemattomuuden lievä loukkaaminen, josta ei aiheudu vammoja (esim. töniminen, kiinnipitäminen)
- Vahingonteot (iästä riippumatta), jossa tekijä on tiedossa
- Vahingonteot, jotka eivät ole tahallaan aiheutettuja
- Uhkailu, koulussa tapahtunut/koulun tietoon tuleva
- Uhkailu, sosiaalisessa mediassa tapahtuva
- Koulussa tapahtuva seksuaalinen häirintä
- Vanhempien ja koulun väliset riita-asiat, joihin koulu haluaa ulkopuolista apua
- Lapsen ja aikuisen välinen väkivaltatilanne, jossa lapsi tekijänä (alle 15-vuotias)

MITKÄ ASIAT KUULUVAT POLIISILLE:

- Vakava vahinko/ilkivalta, jossa tekijä ei ole tiedossa
- Väkivaltatilanne, jossa vammoja (esim. mustelma, pitkittynyt kipu tai lääkärissä käynti)
- Väkivaltatilanne, jossa tekijä ei ole tiedossa
- Väkivalta, uhkailu, vahingonteko, jos toistuvaa/sama henkilö on usein esillä
- Teko, jossa sovittelua on jo yritetty, toistuvaa
- Seksuaalirikokset
- Lapsen ja aikuisen välinen väkivaltatilanne, jossa aikuinen tekijänä

Jos kyseessä on akuutti vaaratilanne, eikä sitä saada hallintaan henkilökunnan toimesta, tulee soittaa hätäkeskukseen 112.

MILLOIN TEHDÄÄN SOVITTELUALOITE SEKÄ RIKOSILMOITUS:

- Yli 15-vuotiaiden väkivaltatilanteet (joissa vammoja)
- Yli 15-vuotiaiden vahingonteot, jos teko on tahallinen
- Yli 15-vuotiaiden uhkaava käytös toista kohtaan (todellinen uhka)

MITEN SOVITTELUALOITE TEHDÄÄN:

- Pirkanmaan sovittelutoimiston nettisivuilta löytyy sähköinen lomake sovittelualoitteen tekemiseksi <https://www.pirha.fi/palvelut/palveluhakemisto/rikos-ja-riita-asioiden-sovittelu>
- Sähköpostilla, josta käy ilmi lyhyesti tapahtuma, osapuolet ja huoltajien yhteystiedot
  - sovittelu@pirha.fi

Sovittelutoimistoa voi konsultoida kaikissa riita- ja rikosasioissa numerosta p. 0400 907663 tai sovittelu@pirha.fi

MITEN RIKOSILMOITUS TEHDÄÄN:

- Poliisin nettisivuilla osoitteessa: www.poliisi.fi/tee-rikosilmoitus
- Kirjallisesti esim. lastensuojeluilmoituksen (tai muun tapahtumaan liittyvän asiapaperin) lähettämällä, saatetekstillä TUTKINTAPYYNTÖ, osoitteeseen:

Sisä-Suomen poliisilaitos

Tampereen pääpoliisiasema

PL 147

33101 TAMPERE